

Tilstand. Det er jo i Ojeblikket Staten, som har fastsat, hvorledes det skal være paa alle disse Omraader, og dens Bestemmelser derom ville heller intet af de her i Landet bestaaende Trossamfund vove at krænte eller tilfidesætte. Der er, saa vidt jeg skønner, kun en Mangel ved det bestaaende, som Staten som saadan kan ønske over — en Anke, som vi Forslagsstillere for øvrigt ikke tillægge saa megen Vægt, som man fra anden Side har gjort — nemlig den, at naar Tilfældet er, som det heldigvis er her i Danmark, at de allerfleste af Borgerne høre til et eller andet Trossamfund og da navnlig til det største af dem, til Folketirken, kommer der let til at hvile lige som en Plet paa de Statsborgere, som, fordi de ikke høre til noget af disse Trossamfund, maaske undertafte sig det, man kalder borgerlig Bielse. Selvfølgelig maa Staten sørge for — det er dens Ret og Pligt — at alle dens Borgere kunne faa deres Vgteskab lovlig indgaaet, og for dem, der ikke høre til noget Trossamfund, kan det kun ske paa anden „borgerlig“ Maade. Saadan er det jo ogsaa her i Landet. Men Staten kan maaske da beklage sig over, at de enkelte, som altsaa faa borgerlig Bielse, derved betragtes, som om de vare viede paa en ringere Maade. Dette er et Hensyn, der fra kirkelig Side er tillagt megen Betydning. Jeg skal minde om Biskop Martensens Udtalelser derom i Kirkekommissionen. Han lagde megen Vægt derpaa, brugte det, om jeg saa maa sige, som et Stræmmebillede; idet han sagde, at naar man vilde gøre en Undtagelse for nogle af Folketirkens Medlemmer, nærmest for de fraklste, var det nødvendigt, at det hele førtes over til borgerligt Vgteskab; ellers hæftedes der en macula, en Plet paa disse saa, hvilket Staten ikke kan forsvare, da de kun havde fulgt dens Love. Altsaa fra Kirkens Side lægger man megen Vægt paa denne „Plet“. Nogen Betydning erkende vi, at den har. Det er den Interesse, Staten har i at faa de bestaaende Forhold ændrede.

Men har saaledes end, i alt Fald til Vels, Rejseren faaet, hvad Rejserens er efter den bestaaende Ordning, er det sikkert nok, at det andet Led i dette Ord visseelig ikke er opfyldt, som Tilstanden nu er. Efter min Mening maa Hovedvægten i denne Sag lægges paa, at den kristne Kirke ikke kan være bekendt at blive i den Stilling, der nu gives den, endstga da selv at bidrage dertil, og det kan den ikke sige sig fri for, i alt Fald naar man tænker paa, hvor fast de kirkelige Myndigheder hidtil have holdt paa Bevarelsen og Opretholdelsen af denne kirkelige Stilling. Jeg mener, at den ikke kan være bekendt at lade sig bruge til

Indvielse af Vgteskaber, som stride aldeles afgjort mod Kirkens Lære; og det gælder, naar den uden videre indvier alle de fraklste Vgteskaber, som efter Statens Love have kunnet blive fraklste med fuld Ret til at indgaa nyt Vgteskab. Det behøver jeg ikke at dvæle nærmere ved, da det er givet, at der her er en aldeles bestemt Strid mellem Statens Love og Kirkens Lære, og det forekommer mig ikke, at Kirken, som sagt, fra sit Stade kan forsvare længere at lade sig bruge dertil; det er jo ogsaa det, der har trykket haardest i Tidens Løb. Ved Siden deraf kan det ogsaa være haardt nok for Kirken at skulle lade sig bruge til at indvie andre Vgteskaber, f. Eks. mellem Folk, der vel udvortes set henhøre til et Trossamfund, navnlig til Folketirken, men i øvrigt i deres Liv og Ord ikke lægge mindste Stjul paa, at de staa den saa fjernt som vel muligt; dem skal Kirken betjene med sin Velsignelse; der er end ikke der den Vempelse, man har forsøgt over for fraklste, en Vempelse, der dog ingenlunde kan løse Vanskelighederne. Men det, der efter min Mening ved Siden af Spørgsmaalet om fraklste Bielse, med størst Vægt falder paa Kirken, naar den vil forsvare de bestaaende Forhold, er det, at den lader sig bruge som Evangsanstalt, at den fremdeles finder sig i, at Folk tvinges til at tage imod dens Velsignelse. Jeg kan ikke forstaa, at Kirken kan være bekendt at blive ved dermed. Man kan naturligtvis sige, at der ikke er nogen borgerlig Tvang i saa Henseende; ville Folk ikke kirkelig vies, kunne de gaa ud af Folketirken, saa er den Historie forbi. Men jeg har ved Sagens Behandling i Fjor paapeget, at det er lettere sagt end praktiseret, thi det er ingenlunde saa, at det i Danmark staa Folk frit, borgerlig set, om de ville høre til Folketirken eller ej. Der er i alt Fald mange, for hvem det betyder Fortabelse af deres Stilling eller deres Livserhverv eller Opgivelse af mange gode Udsetter, om de melde sig ud af Folketirken. Jeg kan nævne ligesom i Fjor Folkestolens Lærere. For mange medfører det i al Fald konventionelle Virkninger, om de høre til Folketirken eller ikke. Og høre de til Folketirken, skulle de have kirkelig Bielse, saa er den dem paatvungen, hvor meget den end støder dem. Det er det, Kirken lader sig bruge til. Det er ud fra dette Synspunkt, at man i Tidens Løb ikke blot har indført Religionsfrihed her i Landet, men ogsaa efter den Tid og i Slutning dermed har affaast kirkelig Tvang, dels ved Daab, dels ved Konfirmation og ved Nadveren, og jeg skal i Forbindelse hermed nævne Lovene om Sognebaandsløsning og Valgmenigheder. Det forekommer mig, at